

УДК 332

Мельничук Ю.М.– к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПЕРЕДУМОВИ ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ РЕГІОНУ

Melnychuk Yu.

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

PRECONDITION OF THE FINANCIAL INDEPENDENCE OF THE REGION

Ключові слова: регіон, фінансова незалежність.

Keywords: region, financial independence.

Українська тенденція руху до міжнародної співпраці, особливості участі в іноземних програмах розвитку економіки держави створюють необхідність перерозподілу органів управління регіонами для створення потужної системи взаємно-підтримуючих фінансово-незалежних регіонів. В умовах глобалізації економіки ефективна діяльність місцевих органів влади є запорукою успішного розвитку сучасної економічної системи України та її регіонів. Функціонування органів місцевого самоврядування, насамперед, спрямоване на забезпечення потреб та інтересів населення, а також досягнення належного соціально-економічного розвитку територій. Проте ці завдання не можуть бути реалізовані без достатнього рівня фінансової автономії будь-якого регіону.

В усіх країнах ринкових відносин виникає необхідність фінансової автономії, проте, такі передумови фінансової незалежності повинні розпочинатись з фінансової самостійності регіонів держави, а потім на макро-рівні.

Фінансову автономію можна розглядати як право і можливість прийняття рішень у фінансовій сфері. Також, доповненням трактування фінансової автономії є пояснення, що термін означає базу самоврядування територіальних колективів, самостійності всіх рівнів місцевої влади. Коротко можна описати фінансову самостійність як самоврядування у сфері фінансів.

Відомо, що фінанси місцевих органів влади - це система формування, розподілу та використання місцевою владою фінансових ресурсів для забезпечення покладених на неї функцій і завдань. А отже, фінансова самостійність регіону буде досягатись тоді, коли таку систему кожен місцевий орган влади створює сам: обирає її модель, внутрішню структуру, визначає співвідношення між окремими елементами. Досягнення такої моделі не можливе за відсутності законодавчого підґрунтя, моделі переходу та адаптації до фінансової самостійності регіону.

Відокремлення від впливу центральної влади, перекладає на регіональну владу велику відповідальність та повноваження щодо забезпечення регіону якісними, обґрунтованими та правильними рішеннями в напрямку законодавчого, економічного, фінансового забезпечення регіону. Виникає питання фінансових джерел, на які може впливати місцева влада. Поряд з цими питаннями, потрібно розглядати питання перерозподілу фінансових ресурсів регіону, оподаткування, забезпечення соціально-культурного розвитку населення та ряд інших важливих питань.

Фінансова автономія регіону - це самостійність місцевих органів влади у вирішенні питань розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів та джерел їх утворення у регіоні, а також виконання покладених на них функцій. Фінансова незалежність у

сукупності з організаційною й адміністративною незалежністю є передумовою ефективного розв'язання місцевими органами влади покладених на них завдань.

Головною причиною фінансової залежності регіону від інших регіонів або від держави в цілому є недостатність фінансових ресурсів. Таким чином, головним критерієм, який засвідчує фінансову автономію місцевих органів влади, є наявність у них прав прийняття рішень у сфері власних фінансів. Якщо такого права не передбачено в законодавстві, то місцева влада фінансової автономії не має.

Прийняття ряду законів, що надають право органам місцевої або регіональної влади приймати рішення самостійно є загальною передумовою фінансової автономії місцевих органів влади. На такому принципі базується основа фінансової автономії регіону. Якщо це право не передбачене законодавством, місцева влада не має фінансової автономії.

Обсяги фінансової автономії території визначаються за декількома критеріями, а саме:

- з правом самостійного розроблення, затвердження і виконання місцевого бюджету;
- з правом ініціювання податкової системи;
- з правом створювання позабюджетних, валютних, страхових, пенсійних та інших цільових фондів;
- з правом здійснювання займів, кредитування і виступу гарантом повернення кредитів;
- з правом встановлення цін й тарифів на продукцію і послуги комунальних підприємств і державних підприємств, які знаходяться в підпорядкуванні місцевої влади;
- з правом введення штрафів та інших фінансових санкцій;
- з правом створення власних фінансово-кредитних установ.

Найважливішою ознакою фінансової самостійності регіону є наявність власних, регіональних, джерел доходів. Можливості влади регіонального управління в сфері формування власних доходів відображаються в їх можливості виступати суб'єктом:

- фіскального процесу;
- фінансово-кредитних відносин;
- підприємницької діяльності в сфері надання суспільних послуг;
- майнових відносин.

Отже, таким чином, участь органів регіональної влади як суб'єкту таких категорій в автономії регіону надасть можливість отримувати доходи до регіонального бюджету. Податки і збори, які зараховуються до доходів місцевих бюджетів поділяються на три групи, що формують місцеві податки і збори, закріплені податки і збори, регульовані доходи.

Дослідження питань фінансової самостійності регіону призведе до створення нової моделі розвитку держави на основі фінансово-незалежних регіонів. Напрямами такого розвитку є широкий простір самореалізації регіонів. Звичайно, контроль органів влади буде відігравати важливу роль в такій програмі, крім того регіони будуть основними важелями по формуванню надходжень в державний бюджет для забезпечення загальнодержавних витрат. Ось така співпраця між органами влади забезпечить безперебійний процес існування фінансово незалежних регіонів, які формуватимуть потужну, незалежну державу, яка існуватиме на засадах автономного принципу управління своїми регіонами. Наразі, така модель може існувати лише в часткових елементах і в окремих регіональних структурах. Проте, з часом виробиться нова модель створення та існування фінансової самостійності регіонів.